Український державний університет імені Михайла Драгоманова
Соціально-гуманітарний факультет

РОБОЧА ПРОГРАМА ВИБІРКОВОЇ ДИСЦИПЛІНИ (СИЛАБУС)

ФІЛОСОФСЬКА ЕКСПЕРТИЗА ПУБЛІЧНОЇ СФЕРИ

(назва навчальної дисципліни)

В 10 Філософія

(назва освітньої програми)

Рік __2026-2027____, семестр __3_____*

Форма навчання (*денна, заочна, вечірня*) *

i)

Галузь знань*В Культура, мистецтво та гуманітарні науки
Спеціальність*В 10 Філософія
(шифр, назва)

Третій (освітньо-науковий) рівень вищої освіти

Кафедра та викладач	Кафедра ___філософії_____ Викладач/викладачі: ___**Гончаренко Катерина Сергіївна** Лінк на профіль викладача на сайті факультету чи у Google Scholar: https://scholar.google.com.ua/citations?user=ZOJCMToAAAAJ&hl=ua E-mail: (адреса корпоративної пошти викладача): k.s.honcharenko@udu.edu.ua Лінк на курс в Moodle (за потреби) *:

I. Основна мета/цілі навчання	*Сформувати у здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти здатність здійснювати філософську експертизу публічних практик, дискурсів і політик, аналізувати ідеологічні, етичні та світоглядні виміри публічної сфери, виявляти приховані допущення та владні механізми в публічних текстах і практиках, а також обґрунтовувати експертні висновки з позиції філософської рефлексії.*		
II. Місце навчальної дисципліни в освітній програмі*	*Навчальна дисципліна вибіркова* *Дисципліна за вибором аспіранта*		
III. Обсяг навчальної дисципліни	*Кількість кредитів*	*3*	*3*
	Загальна кількість годин	*90*	*90*
	Лекційні заняття	*16*	*10*
	Семінарські/практичні заняття	*20*	
	Самостійна робота	*54*	*80*

IV. Короткий зміст навчальної дисципліни	**Модуль 1. Теоретичні засади філософської експертизи публічної сфери.** У модулі розглядається, як філософія осмислює публічну сферу як простір, де формуються колективні уявлення, легітимність влади та можливість раціональної дискусії. Аналізуються класичні концепції публічної сфери та їхні сучасні трансформації, зокрема під впливом медіа, технологій і політичних криз. Особлива увага приділяється тому, як філософська експертиза може виявляти приховані допущення, ідеологічні рамки та механізми виключення в публічних дискурсах. Обговорюються межі публічного розуму, умови легітимної комунікації та етичні засади експертної діяльності. **Теми модуля:** Тема 1. Публічна сфера як філософська проблема: класичні моделі та сучасні зрушення. Тема 2. Межі публічного розуму та умови раціональної дискусії. Тема 3. Філософська експертиза: принципи, методи та етичні межі. Тема 4. Ідеологія та пропаганда: як розпізнавати приховані рамки публічного дискурсу. Тема 5. Цифрові трансформації публічної сфери та нові форми маніпуляції. Тема 6. Експертне знання і криза довіри до постаті експерта: філософські виклики сучасності. **Модуль 2. Практичні аспекти філософської експертизи.** Модуль присвячений розвитку практичних навичок філософської експертизи. Розглядаються способи аналізу публічних текстів, політик і практик, зокрема через дискурс-аналіз і критичну герменевтику. Здобувачі опрацьовують реальні кейси з публічної сфери (військові наративи, питання безпеки, ідентичності, цифрової комунікації), аналізують етичні дилеми експертної діяльності та вчаться формулювати обґрунтовані висновки. Завершальна частина модуля включає підготовку власної експертної оцінки обраного публічного явища. **Теми модуля:** Тема 1. Як аналізувати публічний текст: від виявлення припущень до критичної інтерпретації. Тема 2. Експертиза публічних політик: етичні та світоглядні виміри рішень. Тема 3. Кейси публічного дискурсу: війна, безпека, ідентичність тощо. Тема 4. Цифрова публічна сфера: соціальні мережі, «нові медіа» та штучний інтелект. Тема 5. Етичні дилеми експерта: нейтральність, відповідальність і конфлікт інтересів. Тема 6. Підготовка філософської експертизи: структура, аргументація та презентація висновків.
V. Результати навчання	РН2. Вільно презентувати та обговорювати з фахівцями і нефахівцями результати досліджень, наукові та прикладні проблеми філософії державною та іноземною мовами, оприлюднювати результати досліджень у наукових публікаціях у провідних наукових виданнях. РН3. Ефективно застосовувати у фаховій діяльності знання основних положень теоретичної і практичної філософії, історії світової та вітчизняної філософської думки, а також основних напрямів та провідних тенденцій у сучасній світовій філософії. РН6. Глибоко розуміти загальні принципи та методи філософських наук, а також методологію наукових досліджень, застосувати їх у власних дослідженнях у сфері філософії та у викладацькій практиці. РН8. Розробляти та реалізовувати наукові та інноваційні проєкти, які дають можливість створити цілісне нове знання та професійну практику і розв’язувати значущі наукові проблеми філософії з врахуванням соціальних, економічних, екологічних та правових аспектів. РН10. Продукувати нові системоутворюючі знання на перетині фундаментальних проблем філософії та сучасних суспільних

	трансформацій в Україні та світі, гнучко моделюючи власну дослідницьку траєкторію відповідно до специфіки обраного наукового напряму (від класичного історико-філософського академізму до культурно-антропологічних чи соціально-освітніх студій), та верифікувати їх у сучасному науковому дискурсі.
VI. Порядок і критерії оцінювання	***Підсумковий контроль*** здійснюється у формі заліку. Максимальна оцінка за курс становить 100 балів. ***Поточний контроль:*** Опрацювання матеріалів до практичних занять та участь у них: доповідь на занятті, участь в обговоренні теми шляхом постановки проблемних питань і дискусії, доповнення міркувань. Відповіді оцінюються на п'яти заняттях, кожне з яких передбачає максимальну оцінку 8 балів (загалом до 40 балів). Аналіз практичного кейсу з експертизи окремого явища (на вибір). Оцінюється повнота аналізу ситуації, виявлення етичних і світоглядних дилем, обґрунтованість запропонованого філософського підходу та висновків. Максимальна оцінка – 40 балів. ***Підсумковий контроль*** здійснюється у формі усної дискусії на заліковому занятті (до 20 балів). ***Критерії оцінювання***. Під час усних відповідей: повнота розкриття питання; логіка викладення та культура мовлення; аргументованість; використання основної та додаткової літератури; аналітичні міркування, вміння робити порівняння та висновки. Оцінку 8 балів здобувач отримує за системне розуміння теми, обґрунтування позиції на основі різних джерел та висловлення оригінальної авторської позиції. Оцінка 7–6 балів ставиться за комплексне розуміння теми з незначними огріхами в інтерпретації. Оцінка 5–4 бали – за базове розуміння теми та стисле розкриття. Оцінка 3–1 бал – за поверхове розуміння, фактичні помилки або порушення академічної доброчесності. Під час аналізу практичного кейсу: повнота розкриття ситуації; виявлення ключових філософських і етичних проблем; логічність і обґрунтованість запропонованого підходу; вміння формулювати висновки; дотримання вимог академічної доброчесності. **Рівень відповідності критеріям** Творчий рівень (90 – 100 балів). Здобувач засвоїв навчальну дисципліну повністю, вільно володіє навчальним матеріалом, успішно і креативно висловлюється з теми будь-якого рівня складності, аргументовано висловлює свої думки. Високий рівень (80 – 89 балів). Здобувач засвоїв навчальну дисципліну в необхідному обсязі, володіє навчальним матеріалом у межах навчальної дисципліни, виконав завдання до кожної теми, проте у відповідях допускає деякі неточності. Достатній рівень (70 – 79 балів). Здобувач засвоїв навчальну дисципліну в повному обсязі, але нерівномірно володіє навчальним матеріалом, здатний його аналізувати, проте не може сформулювати висновки досить ґрунтовно. Задовільний рівень (65 – 69 балів). Здобувач загалом опанував навчальну дисципліну, але більшість тем засвоїв поверхово. Низький рівень (60 – 64 балів). Здобувач загалом засвоїв навчальну дисципліну, але дуже поверхово, володіє навчальним матеріалом на елементарному рівні і фрагментарно, не може самостійно викласти зміст більшості тем. Незадовільний рівень: 35 – 59 балів з можливістю повторного складання. Здобувач частково засвоїв навчальну дисципліну, не засвоїв більшості тем, володіє елементарними знаннями з навчальної дисципліни, не вміє логічно, послідовно, грамотно висловлювати думку; 0 – 34 балів з обов'язковим повторним вивченням навчальної дисципліни. Здобувач не виконав більшості завдань, не володіє навчальним матеріалом.
VII. Політика курсу*	**Загальні правила під час занять:** взаємоповага; активна участь у дискусіях та обговореннях; вимкнення гаджетів (під час онлайн-занять – вимкнення звуку); запис матеріалу: можна записувати матеріал лекцій, але фотографувати екрани презентацій, схем чи малюнків лише з дозволу викладача. **Дедлайни та умови для перескладання:** усі завдання мають бути виконані та здані до зазначеного терміну; пропуски обґрунтовуються; перескладання передбачається, але лише в усній формі, оскільки курс спрямований на розвиток комунікативних навичок і участь у дискусіях.

	Академічна доброчесність: завдання виконуються самостійно; у разі використання матеріалів обов'язкове коректне цитування джерел. Плагіат, фабрикація та фальсифікація є неприпустимими. Відповідно до Закону України «Про академічну доброчесність» та Положення про академічну доброчесність УДУ імені Михайла Драгоманова, використання інструментів штучного інтелекту дозволяється виключно як допоміжний інструмент (перевірка стилю, структурування тексту) з обов'язковим декларуванням факту використання. Генерація оригінального наукового змісту, аналізу кейсів чи висновків за допомогою ШІ заборонена. **Зворотний зв'язок:** викладач надає зворотний зв'язок у разі коректного звернення усталеними засобами (корпоративна електронна адреса). **Індивідуальні консультації:** при виникненні питань здобувачі мають можливість звернутися до викладача за індивідуальною консультацією.
VIII. Основні інформаційні ресурси	*Зазначають кілька основних джерел (підручники, посібники, статті, монографії, інтернет-ресурси тощо) для вивчення навчальної дисципліни** Habermas J. A New Structural Transformation of the Public Sphere and Deliberative Politics / translated by Ciaran Cronin. Cambridge: Polity Press, 2023. 120 p. Філософія та публічні комунікації: інформаційний простір сучасної культури : матеріали міждисциплінарного круглого столу, 27 жовтня 2023 р. / ред. К. С. Гончаренко. Львів–Торунь: Liha-Pres, 2023. 112 с. Webb A., Esau K., Curato N. Transformations in the public sphere: an introduction. Australian Journal of Political Science. 2026. Vol. 61. No. 1. P. 1–7. DOI: 10.1080/10361146.2026.2657815 Critical Encounters with Habermas's Political and Legal Theory / edited by John Abromeit, Matthew Dimick, Paul Linden-Retek. Chicago: Haymarket Books, 2026. Гончаренко К. С. Культура мовчання» як інструмент «політики голосу. Вища освіта України. 2022. № 1. С. 45–51. Гончаренко К. С. Місце філософії в освіті: наш формат. Вища освіта України. 2023. № 2. С. 38–44. Гончаренко К. С. Поетика як методологічний інструмент дослідження філософсько-культурних явищ. Культурологічний альманах. 2023. № 2. С. 151–156. DOI: https://doi.org/10.31392/cult.alm.2023.2.20 Гончаренко К. С. Видовищність, іронія та ностальгія в структурі постмодерного мистецького коду. Культурологічний альманах. 2023. № 4. С. 120–125. DOI: https://doi.org/10.31392/cult.alm.2023.4.15

Обговорено та затверджено на засіданні кафедри __філософії___
протокол №_1__ від __26 серпня 2026 р_____

***** Не є обов'язковим структурним елементом робочої програми навчальної дисципліни (силабуса). Також за рішенням гаранта та науково-методичної ради факультету/інституту відповідно до специфіки освітньої програми, в межах якої викладається навчальна дисципліна, можуть бути додані інші структурні елементи робочої програми навчальної дисципліни (силабуса) або змінено її технічне оформлення